Poštnina - v drž. SHS - pavšalirana.

Leto II. Ljubljana, soboto 28. februarja 1920. Štev. 48.

VEČERNI LIST

Cene po pošti:
za celo leto . K 50·—
za pol leta . K 25·—
za četrt leta . K 13·—
za 1 mesec . . K 4·50
Za Ljubljano mesečno 4·50
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon štev. 309

Posamezna številka 30 vin. NEODVISEN DNEVNIK Posamezna številka 30 vin.

Resnica na dan!

Listi nam nasprotnih strank so te dni polni sumničenj proti VLS. Ta sumničenja bodo gospodje demokrati v družbi Pribičevića ponavljali na svojem shodu ter se bodo trkali na svoje prsi, češ: Mi smo edini zanesljivi steber jugoslovanstva!

Danes, ko to nič ne stane, marveč utegne to celo kaj nesti, je Jugoslovan vsakdo, pa najsi je še le včeraj prišel v Jugoslavijo verižit. Toda bili so časi, ko je bilo več ko nevarno, priznavati se za Jugoslovana. Imeli smo nekaj ljudij v nasprotnih vrstah, ki so jugoslovansko govorili. Toda s svojim govorjenjem so jugoslovanski pokret prej oteževali ko pa podpirali. Bilo je v tistih časih, ko je dr. Krek začel širiti misel jugoslovanske vzajemnosti. Svoje delo je naslonil na ljudstvo; kajti on ni bil mož, ki bi svoje ideje obešal na kako osebo ali dinastijo. Ljudske množice so se po naših organizacijah zavedle svoje jugoslovanske naloge. Ni bilo to le politično delo. Veliko več kot politično delo je vredno gospodarsko in kulturno delo. To je v tistih časih bilo uspešno ter tudi edino mogoče. Misel dr. Kreka je bila jugoslovansko ljudstvo pripraviti na politično zedinjenje po gospodarskem zbližanju in kulturnemu zbližanju. V tem smislu dr. Kreka so delali vsi njegovi učenci, ki so danes poklicani, da tudi politično delujejo v Jugoslaviji.

Da so naše trditve resnične, bi ne bilo treba dokazov. Vsa zgodovina naše organizacije potrjuje to. Naša delavska organizacija Jugoslovanska Strokovna Zveza je nosila jugoslovanski program v svojem imenu. Zadružna organizacija, ki jo je začel dr. Krek na Slovenskem, se je razširila v znamenju te ideje po celem slovanskem jugu.

In vendar moramo vkljub tem dejstvom danes pribiti, da ogromna večina sedanje liberalne, sedanje demokratske javnosti tega našega dela ni hotela podpirati, marveč je skoro sovražno stala ob strani. V času najhujše krize in nevarnosti so hoteli dr. Kreka in njegovo delo ubiti ravno s tem, da so naglašali ogromno delo naše organizacije, ki je je dovršila v prilog jugoslovanske stvari.

Nevarno je bilo po umoru prestolonaslednika Franca Ferdinanda veljati za Jugoslovana. Zato zaslužijo dokumenti iz tistega časa toliko večje veljave. Naj navedemo »Slov. Narod«, ki je l. 1914 nekaj dni po sarajevskem umoru prinesel članek, v katerem pravi:

»Kdo se ne spominja časov balkanske vojne! Kar vzplamtelo je po celi naši domovini... **Slovenski klerikalci niso bili takrat nič manj vneti, kakor drugi Slovenci in so praktično mnogo bolj delali za jugoslovansko vzajemnost, kakor kdorkoli drugi.** (Podčrtal »Narod«). Kako slovansko je pisal pokojni dr. Žitnik in kako se je poslegoval za Srbe. **Nemci so takrat kar tulili na klerikalce.** (Podčrtal »Narod«), a ti se niso za to zmenili. **S svojimi časopisi so klerikalci zanesli misel jugoslovanskega bratstva ravno v tiste sloje, katerim se poprej še sanjalo ni o tem, in duhovniki so jo v društvih podkrepljali.** (Podčrtal »Narod«). Povrh so klerikalci še upeljali tečaje za učenje jugoslovanskih jezikov.«

To spričevalo je našim organizacijam dalo glasilo sedanje demokratske stranke v času, ko si za tako spričevalo mogel dobiti krogljo v glavo.

Tik pred umorom prestolonaslednika v Sarajevu je Krekov učenec Jože Koruza, tedanji voditelj katoliške slovenske mladine napisal v »Zoro« članek, v katerem pravi med drugim:

»Povejmo rajši ob vsaki priliki, da smo nezadovoljni Avstrijci, da nam je prav malo na obstoju takega nestvora kot je današnja monarhija, kjer moramo biti le za gnoj nemški in mažarski nenasitnosti in pa »Kanonenfutter« ob času dragih vojsk, ki jih moramo največ mi plačevati!... Bolje, da umremo z nožem v roki kot ponižni, izstradani hlapci.«

Jože Koruza je danes mrtev, njegovo truplo počiva v Rusiji. Njegov spomin pa skrunijo danes ljudje, ki s svojim pisanjem tudi niemu očitajo, da ni bil Jugoslovan. Danes se lahko postavljajo gospodje, ko jim ne groze krogle in vislice, a l. 1914 se je »Slovenski Narod« osmelil, da je z ozirom na članek pok. Koruze zapisal med drugimi tudi te-le stavke:

»Glasilo klerikalnega dijaštva in klerikalne inteligence »Zora« je priobčila **veleizdajalski članek** (Podčrtal »Narod«), ki je vzbudil senzacijo v celi Avstriji...

Ta članek ni kak posamičen pojav, ampak **izbruh tistega mišljenja, ki vlada v klerikalni stranki.** (Podčrtal »Narod«.) To mišljenje so duhovniki in posvetnjaki na skrivnih shodih v »Ljudskem Domu« sami vcepljali klerikalni mladini.«

In nekaj dni pozneje piše »Slovenski Narod« zopet:

»Zora«, glasilo klerikalne inteligence, se ponaša s tem, da so klerikalci prvi začeli organizirati mladino v jugoslovanskem smislu. (Podčrtal »Narod«) in nemški listi opozarjajo, s kakim **navdušenjem je dr. Krek v kranjskem deželnem zboru zagovarjal srbski narod...«**

In malo dni pred izbruhom vojske je zapisal »Slov. Narod« še naslednje:

»Pri nas protiavstrijsko iredentovsko gibanje? Morda pri tistih ljudeh, ki so imeli tajna **zborovanja v »Ljudskem domu« in v »Zori« psovali našo državo in ji grozili z revolucijo,** — drugod pa ne!«

Teh par spominov izza časa najtežjih dni našega naroda smo prinesli, da pribijemo resnico. Poštena jugoslovanska javnost naj sodi. Ni naša krivda, da je to moralo na dan. Izjavljamo pa, da so za to pisavno odgovorni vsi tisti lzudje, ki so danes »državotvorni stebri« jugoslovanske demokratske stranke. V kolikor niso pisali, so temu pisanju glasno ali molče pritrjevali.

Jugoslovanski vjetniki iz Japonske.

LDU. Split, 26. februarja. (DDU.) Včeraj je dospelo v Zagreb 70 Jugoslovanov, ki so se kot bivši mornarji avstro-ogrske vojne ladje »Kaiserin Elisabeth« nahajali v ujetništvu na Japonskem.

Rusija ponudila Češki mir?

LDU. Praga, 27. februarja. (ČTU.) Češkoslovaški tiskovni urad doznava, da češkoslovaški minister za zunanje stvari ni prejel nobene neposredne vesti o tem, da je, kakor so poročali danes nekateri dunajski listi, sovjetska vlada v Moskvi ponudila mir češkoslovaški republiki.

Vrhovni svet.

LDU. Lyon, 28. februarja. (Brezžično.) Iz Londona poročajo: Vrhovni svet se je sestal v četrtek dopoldne. Seji so prisostovali: lord Curzon, Paul Cambon, Berthelot, Scialoja, marki Imperiali, grof Chinda in Nitti. Bavili so se z zadnjo noto predsednika Wilsona o jadranskem vprašanju. Vrhovni svet je sklenil, objaviti hkrati na Angleškem in na Francoskem francosko-angleški dogovor na zadnjo Wilsonovo noto glede rešitve jadranskega vprašanja.

Širite „Večerni list"!

Domotožje.

V socialistično-liberalnem časopisju se oglaša veliko domotožje. Komaj so zapustili svoj domnevani dom, že jih hrepenenje žene zopet nazaj. Nazaj na vlado, kjer je toplo, udobno in razkošno, ker ni bilo zanje nikake kontrole. Pol leta so gospodarili z ljudskim denarjem, ne da bi jih ljudstvo za to pooblastilo. Pol leta so oddajali službe svojim ljubljencem, pol leta so naklanjali gospodarske ugodnosti, izvoznice, sekvestre, koncesije svojim pristašem, ne da bi moglo ljudstvo na javni tribuni izreči svoje sodbe o tej katastrofalni politiki ministrov in raznih predsednikov. Ko so menili, da stoje najtrdneje, jim je zdrknilo državno krmilo iz rok. Oblast so morali izročiti drugim možem, ki izjavljajo, da hočejo s parlamentom vladati, v parlamentu rešiti najvažnejše in najnujnejše potrebe države.

V bistvu politične stranke je, da se brezpogojno postavlja na temelj parlamentarizma. V parlamentarnem boju skuša realizirati svoj program, v parlamentu stopi vladi nasproti, kontrolira njeno delo, kritizira ali odobrava njene predloge in ukrepe. Stranka, ki zanikava ta načela, pa naj bodo nagibi za tako njeno ravnanje kakršnikoli, zabiti na parlamentarizem, ruši temelje državi in greši proti temeljnim ljudskim svoboščinam. Na to pot so se podale stranke prejšnje vlade. Odkrito priznavajo, da ne pojdejo v parlament, da ne marajo sodelovati, da ne marajo parlamentarnega režima v Jugoslaviji. Šest mesecev so z nogami teptali parlamentarno načelo, paševali so, kakor v kakem turškem vilajetu. Cel svet se je čudil tem žalostnim absolutističnim poizkusom strank, ki lažejo, da so demokratične. Ugled države so s tem v zunanji in notranji politiki neizmerno oškodovali. To svoje razdiralno delo hočejo sedaj nadaljevati. Kapricirajo se, da morajo biti na vladi, ali naj pa vse skupaj vrag vzame, parlament, kontrolo ljudstva in v končnih posledicah tudi državo samo. Kje na svetu je država, kjer bi smela kopica ljudi, ki se imenujejo ministri, razpolagati z milijoni in milijardami ljudskega denarja, ne da bi ljudstvo le najmanje soodločevalo, kako se ta denar uporabi! Pri nas to delajo liberalci in socialisti, sabotirati hočejo parlament, da bi še nadalje razmetali ljudski denar. V parlamentarnih državah zapada bi veter ljudskega ogorčenja kakor prah odnesel vlado in stranke, o katerih bi ljudstvo le sumilo, da kaj takega nameravajo. Do poizkusa sploh ne more priti. Ali naj pri nas obveljajo turške ustavne razmere? Nikdar in nikoli! Poslanci so za to tukaj, da parlamentarno delajo. Ljudje z otroškimi kapricami in otroško trmoglavostjo ne spadajo v politično življenje. In nič drugega kakor kaprica in zgolj trmoglavost je sklep prejšnjih vladnih strank, da sabotirajo parlament.

Jutri se bodo v Ljubljani navduševali za ta herostratski čin glavni kolovodje bivše vlade. Predsednik Demokratske zajednice, poslanec dr. Pečić je v Ljubljani in daje svojim somišljenikom korajžo. Čuden možakar je to. Danes izjavlja po listih, da so sedaj v vladi skupaj najhujši sovražniki ljudskih koristi. Tako govori načelnik največje parlamentarne skupine. Če je take zlobe zmožen načelnik, kaj naj sodimo o onih, ki so ga volili za načelnika! In to si upa izreči človek, ki je s svojim klubom soodgovoren za vso gospodarsko, politično in socialno katastrofo, v kateri je sedaj po zaslugi liberalno-socialistične vlade naša država, človek, ki je podpiral vlado, ki ni izdelala ne volilnega reda, ne ustave, sedaj pa vpije po volitvah in ustavi.

Domotožje te vrste ljudi-»demokratov« po vladi naj ostane nenasičeno. Naša država ne prenese več novega eksperimenta teh ljudi. Sedanja vlada naj pa takoj predloži volilni zakon in pospeši volitve. Po volitvah pa ne bodo imeli več prilike sabotirati parlamenta, ker jih bo prej ljudstvo sabotiralo.

Stavka železničarjev na Francoskem.

LDU. Lyon, 27. februarja. (Brezžično.) Francoski ministrski svet se je v včerajšnji seji bavil z različnimi vprašanji, zlasti z ozirom na stavko železničarjev. Kabinet je sklenil omejiti obrat v gostilnicah in restavracijah. Odredil je tudi, da se mleko ne sme deliti občinstvu pred deveto uro zjutraj.

Politične novice.

+ **Štrajk soc.-demokratskih uslužbencev.** Soc. demokracija se dela za največjo zaščitnico vseh, ki trpe. Dejanja pa kažejo drugače tam, kjer ima socialna demokracija v rokah usodo revežev. To se je pokazalo v Trbovljah, kjer so socialisti nagnali vojaštvo na rudarje. To se ponavlja sedaj na Dunaju. Tam je za župana socialni demokrat Reumann. Velika večina v občinskem svetu je socialistična. In vendar ti socialistični občinski očetje za svoje občinske uslužbence tako slabo skrbe, da jim ne dovoljujejo takih plač, da bi ljudje mogli živeti. Zato bo 1. marca izbruhnila stavka vseh občinskih uradnikov... Besede so lepe, pa dejanja so drugačna pri socialni demokraciji!

+ **Demokratska mizerija** se zrcali v pisanju njihovih listov. Ti svobodomiselci so postali skrajno neokusni in zelo malo duhoviti — veliko duhovitosti že prej niso imeli, — odkar so izgubili vlado. Preje so se vsaj trudili, biti pametni in spodobni, sedaj se popolnoma zapuščajo in izpozabljajo. Tako piše »Jutarnji List«, ki je drugače rad zelo učeno in modro govoril, dne 26. t. m. o bolezni notranjega nesporazuma, ki da se je pojavila v bivšem opozicionalnem bloku: »Toda ker ima vladni blok, kakor tudi novi kabinet v sebi mnogo doktorjev in duhovnikov, so pač blagoslovi in pobožne molitve ter kakšne kompromisne medicine za prvi čas preprečile najškodljivejše posledice te bolezni.« Svobodomiselci očividno propadajo. Ni čuda, da se je bivša liberalno-socialistična vlada, ki so jo vodile duševne moči take vrste, ob prvem sunku sesedla v kupček nesreče.

+ **Liberalcu nobene vere!** Že neštetokrat se je naše ljudstvo prepričalo, da liberalcu v političnih stvareh ne gre nobena vera. Naj se kaže tod ali tam še tako spravljivega in krotkega — o prvi priliki vrže ovčji kožuh vstran in pokaže svoje volčje zobe. Med Hrvati je Milan Marjanović po prevratu začel nekako obnovno akcijo, delo za nravni preporod jugoslovanstva. Naglašal je popolno nadstrankarstvo, obetal političnemu kljikarstvu in partizanstvu najhujši boj in vabil v svoje vrste vse, ki so dobre volje, brez razlike političnega mišlenja. No, v resnici je pa Marjanovićeva »Domovina« milo podpirala bivšo demokratskosocialistično vlado in sedaj, ko je morala ta vlada iti, je v svojem gnjevu tudi »Domovina« pozabila na vse nadstrankarstvo in pokazala svojo pravo barvo. 26. t. m. je priobčila dopis iz Ljubljane, ki ni drugega nego čisto navaden liberalno-strankarski pamflet najnižje vrste. Tu se govori o izdajalskih klerikalcih, o Šusteršiču, podlo se napada škof dr. Jeglič, dr. Brejcu se očita Vinica itd. Končno grozi dopisnik, da se začne sedaj na Slovenskem borba na življenje in smrt med dvema nespravljivima svetovoma: med nacionalizmom in »izdajalsko črno popovsko reakcijo.« Samo mimogrede bodi rečeno, da nas ta borba nič ne skrbi, ker bo naše ljudstvo v tej borbi igraje opravilo z liberalci. Kar smo hoteli pribiti je to, da liberalcu, pa naj še tako milo gode, nikdar ne smemo verjeti.

+ **Italijanska nasilstva.** Italijanske oblasti so v šibeniško ječo odvedle duhovnika Petra Udana in štiri ugledne osebe iz Bogomolja na Hvaru. Peljali so jih uklenjene po najprometnejših ulicah. Občinstvo, ki je videlo okrutno postopanje proti našim voditeljem, je protestiralo z ogorčenimi vzkliki. Aretiranci pridejo pred vojno sodišče v Zadru.

+ **Delavske zbornice v Avstriji.** Avstrijski parlament je sklenil zakon o delavskih zbornicah, v katerih bodo zastopani tudi ostali nameščenci industrijskih podjetij.

Dnevne novice.

— **Zmede v denarstvu.** Zagrebški listi poročajo, da tam nihče noče sprejemati novih kronsko-dinarskih novčanic. Producenti, posebno kmetje, raje ne sklepajo kupčij. Že sklenjene kupčije se razdirajo, ali pa izvršujejo na kredit. Tudi trgovci dajejo blago raje na kredit nego za novi denar.

— **Podržavljenje zagrebškega konzervatorija.** Na zadnjem občnem zboru zagrebškega konzervatorija so sklenili, da naj se zavod podrži. Društvo bo izročilo vladi šolo z vsem inventarjem; vlada prevzame obenem učiteljstvo in uradništvo konzervatorija.

— **Gibanje za višje plače.** Delavci mestne elektrarne v Zagrebu zahtevajo stoodstotno zvišanje plač. Tudi delavci v plinarni se pripravljajo na enake zahteve.

— **Mlekarstvo, ki se ne izplača.** Graška mestna občina je koncem lanskega leta kupila 100 dragih krav, da bi odpomogla pomanjkanju mleka. Prof. Hamburger trdi sedaj v »Grazer Tagblattu«, da prihaja od teh krav v mlekarsko centralo po 50—60 litrov mleka na dan in zahteva pojasnila.

— **Draginja na Reki.** Cene živilom so vsak dan višje. Poslednji čas stane kilogram riža najslabše vrste 42 kron, dočim bi moral biti riž prav na Reki najcenejši. En kilogram sira velja 20 do 24 lir t. j. danes 150 do 180 kron. Meso se prodaja po 90 do 96 kron. Ena kokoš stane 200 do 250 kron. Plinarnica je omejila proizvajanje plina; nastalo bo veliko pomanjkanje drv in premoga, ki je že sedaj po 6 kron kilogram. D'Annunzievo gospodstvo na Reki je dovedlo 95 % prebivalcev v skrajno bedo, dočim sta protekcionizem in nepotizem naredila ostalih 5 % za milijonarje.

— **Nov poselski zakon** je sklenil avstrijski parlament. Zakon so sestavile ženske poslanice in je bila tudi poročevalka ženska — posl. Boschek. Zakon določa med drugim: 9urni počitek od 9. ure zvečer do 6. ure zjutraj, vsak dan dve uri počitka, vsako drugo nedeljo prosto popoldne, vsak teden enkrat prosto popoldne (4 ure), vsako leto 1—3 tedne dopusta z denarnim prispevkom, poselska knjižica se nadomesti s službeno izkaznico s fotografijo in več nadalnih manj važnih podrobnosti.

— **Okrajno ribarsko društvo »Dravska dolina«** v Mariboru vabi vse g. ude k letnemu glavnemu zboru, ki se vrši dne 27. februarja ob 7. zvečer v gostilni »Pri rdečem ježu«, Viktringhovova ulica.

— **Nove čitanke za ljudske šole na Hrvatskem** bo sestavil književnik in profesor na zagrebškem vseučilišču Vladimir Nazor, ki je bil sestavil hrvatske čitanke za ljudske šole v Istri.

— **S Šmarjetne gore.** Na Šmarjetni gori, ki je toliko let samevala, se je razvilo novo, živahno življenje. Složna pot vodi na vrh, s katerega se ti nudi eden najlepših razgledov po čaroviti naši gorenjski deželi. Cofriče je kupila družba in je za postrežbo dobro poskrbljeno, cene so v tem zavetišču nižje kakor v kranjskih gostilnah. Drugi odbor si je pa stavil nalogo, da popravi razvaline kapelice sv. Marjete. V Stražišču, v Kranju in v sosednih vaseh se za obnovitev kapelice sv. Marjete zelo zanimajo in se vesele časa, ko se bo povrnila sv. Marjeta iz Dolenje vasi, kamor je pobegnila, kakor pravijo, ker so svoj čas prenesli njeno podobo tja. Darove za obnovitev kapelice sv. Marjete sprejemata g. dekan Koblar v Kranju in g. župnik Šarc v Šmartnem.

— **Telefonski pogovori z Nemško Avstrijo.** Telefonski pogovori so dovoljeni ta čas razen med Ljubljano tudi med Mariborom, Celjem, Ptujem in Zid. mostom na eni ter Dunajem in Gradcem na drugi strani. Triminutni pogovor stane v vseh imenovanih primerih štiri dinarje ali 16 kron. Nujni pogovor pa velja trikrat toliko.

— **Nagrada pisateljem in prirejevalcem šolskih knjig** na Hrvatskem se je sedaj izenačila. Tisti, ki spiše in tisti, ki priredi kako učno knjigo za ljudske ali srednje šole dobita enako nagrado.

— **Inšpektor južne železnice Aufricht,** o katerem smo včeraj poročali v dopisu iz Maribora, se je včeraj popoldne zglasil v našem uredništvu ter izjavil, da mu niti od daleč ne pride na misel, da bi se pečal s tihotapstvom živine v Avstrijo. Avgusta meseca l. 1919 je res kot član aprovizacije južne železnice na Dunaju proti kompenzaciji izpeljal nekaj živeža na Dunaj, a je za to imel dovoljenje g. Pfeiferja v Mariboru. Na drugi strani pa je on preskrbel prevoz več vlakov ostravskega premoga za plinarne Maribor, Ptuj in Ljubljana. Sedaj se že dolgo več ne peča s tem ter spremlja včasih le vagone s knjigami, električnimi aparati, namenjene z Dunaja za nekatere zavode in trgovine v Ljubljani. Z izvozom kakoršnegakoli blaga pa nima nobenega posla.

— **Padanje števila dunajske šolske mladine.** Leta 1919, so našteli v dunajskih ljudskih in meščanskih šolah 195.748 otrok, dočim jih je bilo 1911. leta 242.386.

— **Poverjeništvo za Dioklecijanovo palačo v Splitu** se je ustanovilo v Splitu; podrejeno bo neposredno prosvetnemu ministrstvu, a posle bo vodil dalmatinski deželni konzervatorialni urad.

Šolstvo v Češkoslovaški republiki. V naučnem odseku češke narodne skupščine je bil sprejet predlog, da se na ljudskih in meščanskih šolah odpravi šolnina. Ravno tako je bil sprejet zakonski načrt o preskrbi stanovanj ljudskim in meščanskim učiteljem. Dalje so sklenili, da se uvedejo kmetijske nadaljevalne šole, ki bodo podrejene naučnemu ministrstvu in se bodo imenovale kmetijske ljudske šole. Obiskovanje teh šol bo obvezno.

— **Padanje krone v Švici.** »Jugoslavenski Lloyd« poroča, kako je začela v Švici jugoslovanska krona naglo padati, ne da bi se vedelo za pravi razlog. Domnevajo, da so na delu zlohotne roke.

— **Valuta na zagrebški borzi** 27. febr.: ameriški dolarji 131, avstrijske krone 52, bolg. levi žigosani 190, carski rublji 174 do 186, češke krone 144, angleški funti (1 funt) 450, napoleondor (1 komad) 490, nemške marke 180, rumunski leji 185, italijanske lire 765.

Ljubljanske novice.

lj **Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov** vabi vse svoje člane - pevce k važnemu sestanku in pevski skušnji, ki bode v nedeljo, 29. febr., ob 11 uri. Obenem opozarja društvo vse člane na predavanja, ki so vsak ponedeljek ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih. Strokovni čevljarski tečaj je vsako sredo in vsak petek zvečer, za strokovni krojaški tečaj pa društvo sedaj sprejema prijave.

lj **Društvo sv. Marte** ima v nedeljo (29. febr.) svoj občni zbor.

lj **Krekova prosveta** (Zveza delavk, Zveza služkinj, Zveza uradnic in trg. nastavljenk) ima v nedeljo 29. t. m. ob 5. uri popoldne redni občni zbor v knjižnici Jugoslovanske tiskarne III. nadstr. Zborovanje je važno in naj se ga vse članice točno udeleže.

lj **Zveza služkinj** se opozarja na občni zbor Krekove prosvete jutri v nedeljo ob 5. uri v knjižnici Jugoslov. tiskarne.

lj **»Krivoprisežnik«**, narodno igro uprizori Šentjakobsko prosvetno društvo v Ljudskem domu v nedeljo 29. februarja. Vstopnice se dobe v trgovini g. Češnovar, Stari trg 16. (k)

lj **Idrijske čipke.** V izložbenem oknu Urada za pospeševanje obrti na Dunajski cesti št. 22 so razstavljene »Idrijske čipke«. Te izdelke čipkarskeh šol na Slovenskem prodaja »Osrednji zavod za žensko domačo obrt« na Turjaškem trgu št. 3 vsak dan dopoldne in popoldne, nakar opozarjamo cenjene dame.

lj **Glasbena Matica.** Vstopnice za koncert - Medjimurski večer - v petek 5. marca se od danes naprej že prodajajo. Besedilo narodnih pesmi se dobiva pri prodaji. Opozarjamo na poezijo in lepoto narodnih pesmi. Medimurski pevski zbor bo štel 24 pevcev in 24 pevk. Nastopili bodo v narodnih nošah. Pesmi so pristne jugoslovanske, velike vrednosti in naš kulturni dokument poezije in glasbe v tisočletni dobi. (k)

lj **Zaradi 2 sodov ukradenega firneža** je stal pred ljubljanskim porotnim sodiščem stro.nik Franc Kadunc. Firnež — v vrednosti 15.620 K — je bil last trgovca Jurija Jenko v Škofji Loki in je bil ukraden izpred Jenkove hiše v Starem dvoru. Jenko je potom oglasa v listih dobil svoj ukradeni firnež nazaj. Na porotni razpravi je Kadunc priznal, da je tatvino res izvršil, a obenem izdal, da so mu pri tem pomagali domači tvrdke Hajnrihar in en hlapec. Sodišče je vsled tega razpravo preložilo, da izvede nadaljno preiskavo.

lj **Domači sin umoril hlapca.** Danes se zagovarja pred tukajšnjo poroto Ivan Križman iz Zaloga pri Moravčah, ki je obdolžen, da je umoril hlapca Gorta, ki je služil pri hiši in se vedel kot gospodar. Živel je tudi v nedovoljenem razmerju z svojo gospodinjo, obtoženčevo materjo. Umorjeni je bil trezen človek, delaven, a tudi surov, ki je otroke gonil od hiše in grdo ravnal z njimi. Sina Ivana je to bolelo, tudi so ga ljudje vedno hujskali, zakaj pusti, da se to godi v hiši. Ivan Križman se je neke nedelje napil in v svojem razburjenju je šel v hišo in umoril hlapca. Umoril ga je z vojaškim bodalom v trebuh, da je kmalu umrl. — Poroti predseduje dr. Regally, državni pravdnik je dvorni svetnik Trenz, zagovornik je dr. Krejči. Na vprašanje, če je storil on to dejanje, prizna krivdo, dasi je preje tajil. Povedal je celo zadevo od začetka do konca in opisal hlapca kot surovega človeka, ki je otroke zmerjal in pretepal. V resnici je gospodaril pri hiši hlapec, ki je bil že svoj čas v ječi, ker je bil pred leti umoril neko žensko in bil zato zaprt pet let. Iz ječe je prišel naravnost k hiši. Ivanu Križmanu so ljudje pravili, da bo hlapec umoril kdaj še njegovo mater in še koga drugega, kar je poleg drugega hujskanja od strani ljudi in tega, da ga je večer pred umorom hotel tepsti in podil od hiše, gotovo vplivalo na obdolženca. Ivan Križman se ne spominja, kako je prišel nož v njegove roke. Fant je 20 let star, lep mladenič, ki dela sicer dober utis. Državni pravdnik je predlagal, da naj se radi zaslišanja neke nove priče obravnava preloži, sodni dvor pa je sklenil, da se obravnava nadaljuje.

lj **Iz Most.** Z ozirom na svoječasni dopis iz Most objavljamo resnici na ljubo sledeče: G. Nesman ni žid, ampak rodom Slovenec iz Ziljske doline, doma blizu doma g. Grafenauerja. Ne tekom vojske in ne poprej ni nikdar bil Slovencem sovražen. Z izvozom kakoršnegakoli blaga nima nobenega opravka.

lj **Mlada tatica.** 17 letna Poldka Š... je izmaknila kuharici Malčki Sokol zlato žensko uro na zapestnici, vredno 1200 K.

Razne novice.

r **Pogumna žena.** V Birnbachu na Bavarskem so imeli v neki kmetski hiši krst. Z botri je odšel v cerkev tudi gospodar, tako da je ostala v hiši samo otročnica, ki je bila še v postelji. Nenadoma pride v sobo neznan moški in zahteva od otročnice, da mu izroči denar. Žena mu pokaže omaro, v kateri je bil spravljen denar. Ropar začne grabiti denar, žena pa seže pod postelio po revolver in z enim strelom podere zločinca. Kasneje so dognali, da je bil to babičin mož.

r **Omejena telefonska služba v Nemški Avstriji.** Avstrijski prometni minister je odredil, da so ob nedeljah dopustni samo važni telefonski pogovori tako zasebni kakor tudi državni, da bi bilo omejeno število govorov.

r **V boljševiškem gledališču.** Angleški časnikar, ki se je zadnje dni mudil v Moskvi, opisuje odnošaje v gledališčih pod boljševiško vlado. Prvi večer v Moskvi sem obiskal gledališče. V pritličje in na galerije je šlo občinstvo samo z listki, ki jih je izdal narodni svet za umetnost, drugi prostori pa so se prodajali za neizmerno visoke cene, ali kljub temu je bilo vse zasedeno do zadnjega kotička. Dasi so večino občinstva tvorili moški, vendar sem videl v ložah mnogo dragocenih oblek in gospe okrašene z biseri in draguljі. Lepo »Umetniško gledališče« ni bilo več na višini ko pred vojsko. A ko sem bil kasneje v Petrogradu v raznih gledališčih, in sem videl tam veseloigre in opere, po katerih so prišli baleti, sem bil prepričan, da je na Ruskem ostalo samo nekaj, in sicer gledališče. Vzrok te resnice je to, da je Maksim Gorki, ko vrhovni ljudski komisar za umetnost, izročil nadzorstvo nad gledališči v Moskvi in Petrogradu svoji ženi bivši igralki Anuški Andrejevni, ki ima jako fin umetniški vkus.

r **Bismarckov spomenik na Danskem.** Po izpremembi meje med Nemško in Dansko je prišel najsevernejši spomenik Bismarckov na Knipsbegu pri Apinrade v dansko posest. Kakor poročajo nemški listi, je bil to eden najlepših spomenikov med Nemci. Na velikem podstavku stoji mogočen obelisk, visok 96 metrov. Zgoraj na spomeniku žaré v svet drzne besede: »Mi, Nemci, se ne bojimo nikogar razen Boga!« — Danska bo spomenik porušila. Nemci so spomenik postavili v letu 1901. Bil je privlačno mesto Slezvičanov.

r **Galantni Rubinstein.** Skladatelj in klavirni virtuoz Anton Rubinstein ni bil samo velik godbenik, temveč tudi velik galantom, kar je večkrat izpričal. Bil je strasten kadilec. Ko je bil neki dan v odlični družini v gostih, pa si je zapalil smotko in začel s posebno slastjo pušiti. Če so gospe kaj vihale noske, ni znano, pa toliko se ve, da ga je njegov prijatelj opozoril na navzoči nežni spol. Ali Rubinstein ga je zavrnil glasno, da bi ga gospe slišale: »Veš, prijatelj, kjer so angeli, morajo biti vendar tudi oblaki.«

r **Muzej kostumov.** V Parizu je bil 23. t. m. v prisotnosti predsednika Poincareja otvorjen muzej kostumov, ki ga je ustanovila Société de l' histoire du costume. K temu je dala izpodbudo skupina amaterjev in umetnikov že deset let pred vojsko in ideja se je hitro širila. Dva energična delavca Leroy-Dupre ter slikar Maurice Leloir sta zbrala potreben fond ter sta dobila v dar stare kostume, kupljene pri Dronotu ali pri starinarjih. Po končani vojski se je delovanje zgoraj omenjenih mož še vse bolj oživilo. Za muzej sta vzela v najem hišo po umrlem slikarju Madrazu v rue Beaujon, kjer so sedaj razstavljeni kostumi na mannequinah in voščeih podobah. Tu vidiš zgodovino francoske oblačilne umetnosti in modo od šestnajstega do devetnajstega stoletja. Tu stoje drug poleg drugega jezdeci, pokriti z železom ali v bivolskih jankah, dvorjani in dostojanstveniki izza Ludovika XIII. in Ludovika XIV., plemiči dvora velikega kralja izven vlade Ludovika XV. ter Ludovika XVI., velike gospe izza dobe Henrika IV., vojvakinje Fundy, vrstnice La Valliere in Montes panove, Marije Leszinske in Marije Antoniette. Deloma stoje posamezno deloma so v prijaznih skupinah duhovito postavljene ter tvorijo te voščene podobe resnično in prelepo celoto. Ako pride ta muzej v mestno posest, kakor se govori, potem je opravičeno upanje, da bo nudil nazoren pouk iz francoske povestnice. Njegova privlačna moč se poveča s tem, da bodo razstavljene kolekcije vsakih šest mesecev obnovljene.

r **Stoletje brez žganja** se bo imenovalo prihodnje leto. Amerika uničuje alkohol v velikanskih množinah. Vsak nemški časopis prinaša te dni sliko, kako iztakajo s Los Angelos zaloge vina na ulico in piše: Vandalizem ameriških abstinentov. Tudi Amerikancem ni vsem to po volji, toda protialkoholna akcija zelo hitro napreduje in upati je, da bo v desetih letih doseženega zelo mnogo. Potem bo sledila svetu druga katastrofa — revolucija krčmarjev.

r **Buenos Aires po vojski.** — Dopisnik »Nieuwe Roterdamschen Couranta« opisuje današnje odnošaje v Buenos Aires. — Gospodarsko življenje za svetovne vojske ni trpelo, ampak še razcvetelo se je, kar je ententa tam toliko kupovala. Trgovinski stiki pa so se izpremenili. Nemci, katerih je v deželi precejšnje število, so prezirani, angleški ugled se je pa jako povzdignil. Veliki dobički podpirajo razkošnost, sicer že samo na sebi razširjeno, pa tudi igralska strast zavzema vedno večje kroge. Pri dirkah se stavijo celi imetki. Dragi športi, kakor avtomobilizem, se strastno negujejo. Kolo je postalo že redka prikazen. V mestu jih vidite na dan komaj pet. Zato so se poleg avta močno prikupili motorji s stransko kočijico. Na Floridi je vsak dan korzo od 4. do 7. ure. Če greš po izprehod, vidiš vsepovsod razloček proti predvojnim razmeram: moška mladina je več vsiljiva do ženskega spola. To izpremenjenost so odpravili s praktično naredbo: 50 pésov globe ali pa 14dnevni zapor je bila kazen za mlade vsiljivce. To je učinkovalo. Kljub temu neprijetno gane tuje način, kako moški vzbujajo pozornost ženskega spola, splošno ne preveč marljivega. Nočne kavarne, ki so bile pred vojsko nabito polne, stoje danes prazne. Za vojske je policija nekolikokrat napravila pogon in je brez milosti obsodila vsako žensko na globo 50 pésov ali na 14dnevni zapor. Slednja je raša plačala in magistrat si je napolnil prazne blagajnice, tako da je lahko plačal uradnike. Sicer je tam dosti denarja. To priča zbirka »za socialni mir«, ki je v sedmih dneh prinesla 10 milijonov papirnatih pésov. (Pred vojsko so imeli nekaj večjo vrednost kakor nizozemski goldinarji.) Vsa zbirka je bila namenjena podjetjem za socialno oskrbo.

Aprovizacija.

a **Prodaja sladkorja za zamudnike.** Zamudniki, ki še niso dobili sladkor na drugi odrezek sladkornih izkaznic, ga dobe v Gosposki ulici v torek, dne 2. marca 1920 popoldne.

Narodno gledišče.

Opera.

28. februarja, sobota, »Rusalka«, abonement E.

29. februarja, nedelja, »Prodana nevesta«, izven abonementa.

1. marca, ponedeljek, zaprto.

Drama.

28. februarja, sobota, »Brezdno«, abonement D.

29. februarja, nedelja popoldne, »Pepelka«, izven abonementa.

29. februarja, nedelja zvečer, »Beneški trgovec«, izven abonementa.

1. marca, ponedeljek, »Beneški trgovec«, abonement A.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelji konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.

„Primite tatu!"

Ali ga že imate? Morda želite vedeti vsebino? Taka-le je:

1. Primite tatú!
2. Ali ste prijeli pravega?
3. Perejo se!
4. Pa vendar!
5. Da se razumemo!
6. Dobrota je s'rota.
7. Rešena uganka.
8. Kdaj bo fletno na svetu?
9. Farovž ali oštarija?
10. Stara pesem.
11. Ljudstvo moje...
12. Kje je torej tat?

Knjižica se dobi v Ljubljani v Jugoslovanski knjigarni in v prodajalni Katoliškega tiskovnega društva za ceno 2 K